

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izen Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rat ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Telefon Interurban št. 113.

21. številka.

MARIBOR, dne 8. aprila 1925.

Letnik I.

Kje je pravi demokratizem doma?

Samostalna demokratska stranka se kaj rada šopiri v ulogi demokracije. Sraka s pavovim perjem! V istini je mnogo dalje od prave demokracije, kakor sraka od pava.

Njen program je sicer opremljen z nekaterimi demokracijskimi frazami, toda to je le dekoracija, je le okrasek. Njeno delo kaže, da je to stranka tistih, ki gazi pravo ljudstva in poedincev, stranka absolutistov, teroristov, nasilnikov in najhujših sebičnejšev.

To je stranka tistih, kojih vera in morala je izražena v tem le načelu: »Vso pravico pravičnosti in poštenosti stavimo v to, da na vsak način gromadimo in množimo bogastvo in ustrezamo strastem.«

To načelo je papež Pij IX. leta 1864 obsodil v svojem »Syllabu« (seznam modernih krivih nauk), in sicer v 58. stavku.

Ker je papež Pij IX. obsodil te oboževalce zlatega teleta, te sebičnejše in nasilnike, zato se hudejejo na njega in njegov »Syllabus« ter ga hočejo ožigosati kot protivnika demokracije, svobode in ljudskega prava.

Že apriori (že vnaprej) lahko rečemo, da se jim nameravani dokaz ni posrečil, ker se ne more posrečiti. Rimski papež in katoliška Cerkev je vedno bila najdoslednejša in najodločnejša zaščitnica ljudstva in njegovih pravic. Tiranija ni nikdar našla zaščite pri Cerkvi in njenih pristojnih poglavarjih. Tako je Cerkev vedno stalna v praksi, tako je tudi učila v teoriji.

Ako se je kdaj rimska stolica izjavila proti suverenosti ljudstva in naroda, je to storila le v tistih slučajih, kjer se je ljudstvo ali država predstavljala kot prezentni (prisotni) Bog. Take suverenosti Cerkev nikdar ne more ter tudi ni priznala ne poedinemu človeku, pa naj si bo najmočnejši vladar, ne narodu. Vse, kar koli je ustvarjeno, je podvrženo Stvarniku in njegovim zakonom.

Glasi slovenskih samostalnih demokratov, ljubljansko »Jutro« je po Pribečeviču »Reči« objavilo članek, v katerem zanika Cerkev vsi v vsaki demokraciji. V dokaz navaja nekatere izreke rimskih papežev, katere trga iz konteksta = iz zveze z drugimi besedami. Tako navaja 60 stavek »Syllaba«: »Avtoriteta ni nič drugega, kakor svota števila in materialnih sil.« Ker Pij IX. to načelo zametava, »Jutro« iz tega deducira (izvaja), da papež obsoja načelo večine, »osnovno načelo demokracije.«

Kaj pa obsoja papež v istini? Materialistično pojmovanje avtoritete. Rajni škof Mahnič je v svojem »Rimskem Katoliku« o tem zapisal te-le besede: »Materializem stavi avtoriteto v število. Ta nauk se je sprejel posebno v moderni parlamentarizmu, kjer se postave določujejo aritmetično po večini glasov. Ako pomislimo, da se mora v postavi izražati, kar je prav in dobro, vidimo, da je potemtakem pravo odvisno od števila glasov. En sam glas more odločiti, da bo to, kar je bilo do danes pravo, sveto in obvezno, jutri nepravo, slabo in ne le neobvezno, ampak kaznivo. Poleg tega pomislimo še, da se dandanes v naših parlamentih razpravljajo najsvetejše zadeve, ki se dotikajo vesti in prepričanja, od katerih je odvisna ne le čast, ampak tudi večna blaginja državljanov. In tudi take zadeve odločuje politika števila! Kar pa je najhujše — pri sestavi politične večine odločuje neredkokrat laž, obrekovanje, denar in žganje! Res, lepa svoboda, ki jo uživajo narodi, oprostiti se avtoritete božje in njegove Cerkve — pod avtoriteto števila in večine!«

Ravno tako je neistinito, da bi Cerkev kdaj bila obsodila svobodo. Istina pa je, da je obsodila takozvane svobodnjake ali liberalce. Med drugimi je to stari slavni papež Leon XIII. v svoji okrožnici »Libertas (Svoboda)« leta 1888, kjer tako-le piše: »Mnogi posnemajo Luciferja, čigar je tista brezbožna beseda: »ne bom služil, in težijo pod imenom prostosti po neki brezpametni nebrzdani drznosti. Taki so ljudje, ki se hočejo imenovati svobodnjake — liberalce —, izposodivši si ime od besede libertas t. j. svobode, prostosti.«

Isti papež Leon XIII., ki se je tako zavzel za svobodo človeka v vsakem oziru, tudi za politično svobodo, je v politiki bil globoko demokracijsko načela. Njegov klic: »Z ljudstvom za ljudstvo!« se je razlegal po vsem svetu ter je tudi povsod našel odmev.

Odmev je našel tudi v naši slovenski zemlji. Naša stranka, ki se sme označiti kot fractio perennis slovenica = stalna slovenska stranka, dasi je tekom časa imela razna imena, je demokracijska stranka slovenskega ljudstva. »Z ljudstvom za ljudstvo!«: to je bilo naše geslo doslej ter bo ostalo odslej. Naša stranka ni odvisna od drugega činitelja, nego od našega slovenskega ljudstva ter od večnih resnic katoliške vere in večnih načel katoliške morale. Na tem temelji se je, ter se bo borila zoper oboževalce zlatega teleta in železne pesti za svobodo in pravo slovenskega ljudstva.

Velika politična akcija radikalov.

Politični odmor ali zastoj v Beogradu izrablja Pašić po svojem starem načinu. Razne vesti se iz njegovega ožjega kroga spravljajo v javnost, v splošnem in glavnem je pa vse negotovo, da se lahko vse še preokrene in odloči, kakor bo pač Pašiću kazalo, ko bo enkrat potekla ta doba političnega zastoja, ki je kakor nalašč za razne poskuse in za razne akcije.

O koncentraciji

govorijo in namigujejo razni glasniki iz glavnega radikalnega štaba, a se pri tem skrbno izogibajo vsake določene in jasne napovedi. Pod »koncentracijo« si lahko svet nekaj predstavlja, kar bi zaslužilo to ime v duhu pravega parlamentarizma, ali pa tudi navadno razširjenje PP koalicije z morebitnim ponovnim dodatkom kakega ministra za Hrvatsko. Jasnosti v tem pogledu ne poprej, dokler ne gre Pašiću v račun, da nekaj kar čez noč ukrene.

Pribečevičeva skupina se še vedno kaže gotova in svestna svojih portfeljev, javnosti je jasno, da je ta skupina v resnici že zelo pri kraju svoje oblastne dobe, radikalno vodstvo pa molči, samostojno-demokratskih napovedovanj ne pobija in ne odobrava, ker Pašiću še ni v računu, da izvrši, kar je s to skupino namenil.

Audijence na dvoru.

V ponedeljek popoldne je bil Pašić pri kralju sprejet v daljši audijenci. Govori se, da se je ob tej priliki razpravljalo o možnosti in pogojih koncentracijske vlade.

Za Pašićem bolj proti večeru je bil na dvoru sprejet v audijenco že drugi Pavle Radič. Tudi ta se je pri kralju dalje časa zadržal in naglašal se, da so bile predmet razgovora zlasti razmere na Hrvatskem.

Po prvi audijenci in po naknadnih razgovorih Pavle Radiča z Davidovičem, Trumbićem in Petrovičem je ugotovila beograjska »Pravda«: »Za razbistritev položaja je zelo

važno poudariti, da so Radičevci v bloku in računajo na vse kombinacije le tedaj, če gre vanje tudi blok kot celota.« — Drugi listi pa vedo povedati, da nameravajo radikalni nek aranžma samo z Radičevci. Radikalni listi še posebej svetujejo Hrvatski seljaški stranki, naj bo samostojna, radikalno vodstvo pa vstraja glede vsega tega v molku.

Na orientalske načine zasnovano in izvajano radikalno akcijo ne vodijo državni, ampak pred vsem

strankarski interesi.

Radikali se hočejo v prvi meri uveljaviti kot prva in vodilna stranka ter si prisvojiti tla tudi na Hrvatskem in v Sloveniji. Iz Hrvatske pritegujejo na svojo stran Frankovce, vsem Hrvatom in Slovencem se pa predstavljajo za edino sposobne in edino poklicane krmarje v notranji in v zunanji politiki. Svojo letošnjo veliko skupščino hočejo obdržati v Zagrebu in da bi se pokazali kot državna stranka SHS, mislijo poleg predsednika Pašića postaviti enega Hrvata za prvega in enega Slovenca za drugega podpredsednika stranke.

Druga manifestacija bi naj bila ob priliki proslave tisoč letnice hrvatskega kraljevstva. Kakor znano, mislijo Hrvati letos proslaviti tisočletnico svojega kraljevstva. Radikalna stranka namerava to proslavo spojiti s proslavo kraljevega kronanja. Kralj Aleksander in kraljica Marija še nista kronana in naj bi se kronanje izvršilo ob tej priložnosti. Do čim bi se cerkvene slovesnosti izvršile v Srbiji v Žiči, bi se državni akti kronanja izvršili v Zagrebu. Poleg tega bi vlada sodelovala na narodnih slovesnostih na Duvanjskem polju v Dalmaciji. Končno je vlada, oziroma radikalna stranka, sprejela predlog, da se pri tem osnuje nov državni red, red svetega Tomislava, ki bi bil največje odlikovanje in bi ga bilo več vrst. Vse to pripravljajo radikalni v svrhu razširjenja svoje stranke med Slovenci in Hrvati in z ozirom na to pripravljajo važne notranjopolitične spremembe.

Politične vesti.

Krog rekonstrukcije vlade. Rekonstrukcija Pašičevega kabineta povzroča največ skrbi, brige in strahu Pribečeviču in Jerjavu. Policajdemokratje so bili uverjeni, da bo podal Pašić ostavko zadnjo soboto, da se izvrši kratko trajajoča rekonstrukcija vlade in se na ta način zadosti tradicijam, ki so bile doslej običajne po končanem volitvah. Pašić se je bil že odločil za rekonstrukcijo vlade, a novo ustvarjeni politični položaj je porinil dosedanje parlamentarne običaje v ozdaje in tako je bila tudi rekonstrukcija vlade odgojena. Skoro z gotovostjo lahko trdimo, da je rekonstrukcija vlade odložena do njene definitivne sestave pred 28. aprilom. Trdi se, da je glavni vzrok te odgoditve v prevelikih zahtevah samostojnih demokratov z ozirom na ministrska mesta. Kako se bo definitivno rešila rekonstrukcija Pašičevega kabineta, zavisi od nadaljnjega razvoja političnega položaja, od razgovorov med frankovci in radikali in med radikali in radičevci. Pri pogledu na položaj vlade smemo in z mirno vestjo lahko beležimo, da je postal takoj po verifikaciji mandatov, po izvolitvi skupščinskega predsedništva in raznih odborov Svetozar Pribečevič za Pašića garnitura tretje vrste — g. dr. Jerjav pa niti to ne!

Strah radičevcev — frankovci na delu. Kakor hitro so padli radičevci pred Pašićem na kolena, so jo urezali za radikali tudi frankovci. Sedaj gre pri tej tekmi med radičevci in frankovci samo za to, kdo od obeh bo prvi in kedo se bo znal bolj prikupiti Pašiću in radikali. V zadnjem času so se vršili v Zagrebu razgovori med radikalnimi odposlanci in frankovci in je ob tej priliki po ugotovitvi zagrebških listov prišlo med radikali in frankovci do sporazuma. Gre namreč za združitev radikalov in frankovcev, ali pa za razpust stranke frankovcev in nato bi se pridružili radikalom samo posamezniki. Ako bo prišlo do fuzije obeh strank, potem bi se osnovalo hrvatsko krilo radikalne stranke. Treba pa tudi omeniti, da je zagrebška organizacija radikalne stranke, ki obsega celo Hrvatsko, odločno proti vstopu frankovcev med radikale in tudi pri zadnjih, zgoraj omenjenih razgovorih, ki so se vršili v Zagrebu med obema strankama, ni sodelovala. Frankovci so že pripravili tekst proglasa, ki bo izdan na narod sedaj, ko so zaključena zagrebška pogajanja. Te dni se bodo vrnili radikalni odposlanci iz Zagreba v Beograd, kamor bodo prinesli obvezo frankovcev, da bodo ti zbrali na svojem proglasu na narod najmanj 10 tisoč podpisov. Naj izpade zadeva z združitvijo frankovcev in radikalov tako ali tako, eno je gotovo, da se frankovci v zadnjem času gibljejo na vse kriplje in jim gre pred vsem za to, da bi v tekmovalnem teku za radikali prehiteli radičevce.

Obnovitev diplomatskih odnosov med našo kraljevino in Turčijo. Med Jugoslavijo in Turčijo še vedno vlada nekako vojno stanje, ker naša država ni priznala lozanske mirovne pogodbe. To stanje je postalo že ne-

vzdržno vsled raznih težav, ki jih imajo naši podaniki v Turčiji in obratno. Turška vlada je zaprosila sedaj preko svojega zastopnika Lutvibega našega zunanjega ministra, da pošlje naša država posebno delegacijo v Turčijo, da sklene z angorsko vlado končnoveljavno pogodbo ter se obnove diplomatski odnosi med obema državama.

Zanimiva statistika v zunanjem ministrstvu. Zagrebški »Obzor« prinaša tole statistiko iz zunanjega ministrstva: V tem ministrstvu je danes 270 diplomatskih in konzularnih uradnikov, od katerih so sprejete dobre tri četrtine v službo koj po prevratu. Od ravno omenjenega števila od pade na Hrvate samo 22 uradnikov. Od 180 uradnikov zunanjega ministrstva, ki služijo v inozemstvu, je komaj 9 Hrvatov. Med 20 poslaniški sta 2 Hrvata in to Tresić-Pavičič v Washingtonu in Smodlaka pri Vatikanu. Od 17 generalnih konzulov je samo 1 Hrvat, in sicer Ivan Grisogono v južni Ameriki. Od 13 svetnikov pri poslaništvih ni niti enega Hrvata, od 18 konzulov ni niti eden Hrvat, od 25 vicekonzulov sta 2 Hrvata. Tako beleži »Obzor« glede Hrvatov pri konzularnem in diplomatskem uradništvu, kako bi šele izgledala konzularno-diplomatska statistika našega zunanjega ministrstva z ozirom na Slovence!

Po svetu.

Pomoč bolgarskim zemljoradnikom iz Moskve. Poročali smo že svoj čas o sporu, ke je nastal med bolgarskimi zemljoradniki-emigranti. Bivša ministra Stojanov in Atanov sta se ocepila od Obova in Todorova ter pritegnila precejšen del emigrantov za seboj. Obov in Todorov sta ju nato obdolžila, češ, da hočeta upostaviti v Bolgariji zemljoradniški režim z pomočjo Moskve in boljševikov. Kot odgovor na to sta poslala Atanov in Stojanov bolgarskim listom pismo, katerega so ti priobčili. V pismu napadata Obova in Todorova, da sta tudi ona dva vzdrževala zveze z Moskvo, od koder sta dobila celo 20 milijonov dinarjev podpore za komunistično propagando.

Pred vladno krizo v Franciji. Najbolj ranljivo točko še vsake povojne francoske vlade je tvorilo finančno vprašanje. Med tem, ko se je prejšnjim vladam posrečilo ustvariti iluzijo, da se bodo francoske finance izboljšale s pomočjo nemških reparacij, se je pod sedanjo Herriotovo vlado ta nada res izkazala kot iluzija; posledica je bila hudo padanje franka, kar je povzročilo velike težve v gospodarskem življenju. Poleg inozemskih dolgov, ki obtežujejo francosko gospodarsko bilanco, je prišla industrija in trgovina v težek položaj radi pomanjkanja gotovine. Bivši finančni minister Clementel je hotel temu odpomoči z inflacijo, ob enem pa spraviti državno gospodarstvo v ravnotežje z novimi velikimi davki. Opozicija je to porabila in po spretnem manevriranju se ji je posrečilo prisiliti Clementela, da demisionira. Novi finančni minister de Monzie je opustil inflacijo ter namerava povišati samo davke. Zahteva pa za-

to od Herriota, kot nasprotnik njegove protivatikanske politike, da vpostavi znova francosko poslanstvo pri Vatikanu. De Monziejevo zahteva močna grupa poslancev v parlamentu. Če Herriot zdaj odstopi od svoje protivatikanske politike, izgubi podporo skrajnih levčarjev, v nasprotnem slučaju pa ga preneha podpirati Monziejeva grupa, in tako na vsak način izgubi večino v parlamentu. Kriza Herriotove vlade se zdi na vsak način neizbežna.

Volitve v Belgiji. Dne 5. t. m. so se vršile v Belgiji volitve v parlament. O rezultatih so poročila zelo različna. Glasovalo je 1 in pol milijona volilcev, volilnih upravičencev sta bila 2 milijona. Dosedaj znani rezultati kažejo znatni napredek katoličanov, ki so baje dobili 100 mandata in s tem absolutno večino v parlamentu, ki šteje 187 poslancev. Liberalci, ki so sedaj tvorili s katoličani vladno koalicijo, so znatno nazadovali, komunisti so popolnoma poraženi, socialisti pa so napredovali. V starem parlamentu so imeli katoličani 80 poslancev, socialisti 68, liberalci 33, ostali pa so bili razdeljeni na manjše grupe.

Slaba gospodarska in finančna politika sedanje vlade.

Piše Vlad. Pušenjak, član finančnega odbora narodne skupščine.

3. Zakaj smo proti predloženim dvanajstinam?

Iz predstoječe kritike predloga zakona je vsakemu jasno, da slovenski poslanec, ki resno zastopa interese slovenskega ljudstva, ne more glasovati za predložene dvanajstine. (Saj sta izmed 26 poslancev iz Slovenije le poslanca dr. Pivko in dr. Žerjav glasovala za nove nepotrebne izdatke in nove davke. Op. uredn.) Glasovali smo pa proti tudi v znak protesta proti gospodarstvu na podlagi dvanajstin mesto na podlagi rednega proračuna, v znak protesta proti temu, da se kljub jasnim določbam ustave in zakona o državnem računovodstvu ne predložijo rač. zaključki prejšnjih let. Zadnji rač. zaključek je sestavljen za leto 1915. Rač. zaključki so tembolj potrebni, ker so proračuni fiktivni, kar dokazujejo ogromni naknadni in izredni krediti, kateri so vsako leto potrebni.

V proračunu, v dvanajstinah in v naknadnih kreditih zmanj iščemo dovoljne kredite za plačilo dolgova doma in v inozemstvu. Tako postopanje škoduje kreditu države, ker se pričakuje od vseh držav, da redno izpolnjujejo svoje obveznosti.

Osobito moramo grajati, da ostane nejednakost, da se pretirana obremenitev Slovenije podaljšuje i naprej. Naj govore številke!

V letu 1924 bi morala Srbija s Črnogoro po proračunu plačati 186.1 milijon dinarjev, plačala pa je 187.7 milijonov dinarjev neposrednih davkov.

Slovenija bi morala plačati 67.6 milijonov dinarjev, plačala pa je 101 milijon dinarjev.

V Srbiji se je plačalo za 1.6 milijonov dinarjev več ko določa proračun, v Sloveniji pa za 33.4 milijonov dinarjev več. Pretiranost plačila Slovenije je očitna, razmerje 101 : 187.7 milijonov dinarjev vpije po nejednakosti, ako se ugotovi, da šteje Srbija s Črnogoro 4.3 milijone, Slovenija pa 1 milijon prebivalcev.

Doklad na neposredne davke je plačala Srbija s Črnogoro leta 1924 92.8 milijonov dinarjev, Slovenija pa 47.5 milijonov dinarjev.

Dohodnina v Sloveniji (v Bosni, Srbiji in Črni gori ne poznajo dohodnine) je znašala po proračunu za leto 1923 z dokladi 17.55 milijonov dinarjev, davčna oblast pa je predpisala davkoplačevalcem 62.3 milijone dinarjev, (glej Uradni list 3. decembra 1924) skoraj štirikrat toliko ko zahteva proračun. Plačniki nalogi za davčne obvezance so v Dalmaciji še ostali, naša delegacija ministrstva financ pa je smatrala za potrebno, da iste odpravi.

Hišna najmarina v Srbiji znaša 9.88%, v drugih pokrajinah 26.52%, v Sloveniji 41.60% čiste najemnine.

Od davka na poslovni promet plača Slovenija skoraj ¼ v celi državi vplačane vsote, četudi šteje Slovenija le eno dvanajstino prebivalstva.

Gospod finančni minister trdi, da ima premalo davčnih uradnikov, finančni uradniki na jugu države se izgubljajo, da ne razumejo »novih« zakonov, odtod — nejednakosti. Pribiti moramo preveliko gorečnost delegacije v Ljubljani, ki hrepeni po slavi, da iztisne iz Slovenije največ davkov, ki ne upošteva gospodarskih razmer slovenskega ljudstva. Pribiti moramo tudi popolnoma neosnovano strogost davčnih oblasti v Sloveniji glede predpisa davka, katere ni nikjer drugod.

Predlog zakona odklanjamo radi državnega gospodarstva ob času volitev, ko so se težki milijoni uporabili v volilne svrhe vladnih strank in radi ljudstvu škodljive gospodarske politike vlade. Gospodarska in državna politika sedanje vlade bo povzročila, da bodo pokrajine, v katerih se pretirani davki predpisujejo in plačujejo, kakor v Sloveniji, vedno bolj lezle v dolgove, da bodo — popolnoma obubožale. Nastane vprašanje: Ali je v interesu države, da prebiva na skrajni severni meji obubožano, skrajno nezadovoljno ljudstvo?

Proti zakonu smo nastopili radi zapostavljanja Slovenije, kateri se niti ne dajo potrebni krediti, da bi mogla vzdrževati ceste, bolnice, šole, gospodarske ustanove itd., s kratka vse ono, kar ima že od prej in kar si je z lastnimi sredstvi ustvarila. Boli nas pa posebno, da se uničuje gospodarske naprave v Sloveniji. Poučen vzgled nam nudi državni premogovnik v Velenju. Ta premogovnik je izhajal, ko je bil zasebna last, je iz-

hajal, ko je bil avstrijska državna last, je izhajal do leta 1923 prav dobro, a sedaj se obrat omejuje, število delavcev se je od 869 znižalo na 635, meseca februarja se je delalo samo 17 dni. Državna podjetja dobavljajo premog pri zasebni družbi v Trbovljah, zasebna podjetja uvažajo premog iz Avstrije, državni premogovnik pa propada. Ali se to godi v znamenju ljubezni do Slovenije, do Slovencev, v znamenju skrbi za dobrobit ljudstva v Sloveniji? — V interesu rudarjev in njih družin, v interesu prebivalstva celega okraja šoštanj je, da se razmere v premogovniku Velenje uredi, rudarji sprejmejo nazaj na delo in zagotovi obstoj premogovnika.

Naše stališče napram dvanajstinam pomenja protest proti slabemu gospodarstvu v drž. podjetjih in proti korupciji. Najslabše se gospodari v upravi monopolov, na državnih posestvih, v drž. rudnikih, šumah itd. Nad vse značilno za naše razmere je, da se producentom duhana v južni Srbiji itd. še dosedaj ni izplačal pridelek in še ne prodal, a se vključ temu pošilja komisije v Solun in Smyrno, da tam nakupijo tobak za monopolsko upravo iz priproste razloga, da par oseb masno zasluži. Korupcija se razvija naprej, prihajajo nove afeze, kakor Thurn-Taxis, Esterhazy, Steinbeiss in Ortleib v Bosni na dan.

Proti dvanajstinam smo prisiljeni nastopiti tudi radi nezadostnega pokritja izdatkov in radi novih bremen. Ker se vedno govori o potrebi izjednačenja davkov, naj bi se nova bremena naložila onim pokrajinam, katere ne plačujejo dovolj neposrednih davkov, naj bi se na primer dohodnina vpeljala i v Bosni in Srbiji.

Poslanci vladnih strank niso tozadevno ne v finanč. odboru, ne v plenumu narodne skupščine omenili razmer v Sloveniji, so glasovali za dvanajstine, s tem tudi za povišanje davkov, a sedaj razglašajo po listih, da so po glasovanju, po odobritvi novih, za Slovenijo občutnih bremen — protestirali. To ni demagogija, to je višek zasmehovanja — volilcev, davkoplačevalcev, zasmehovanje celega ljudstva.

4. Naši predlogi.

V govorih v finančnem odboru in v narodni skupščini smo precizirali naše stališče, stavili smo pa še posebej sledeče predloge:

Zahtevali smo kredite za dograditev cest, ki se še zidajo, med temi za cesto Sv. Urban—Prevorje—Lesično, predlagali, da se sprejme v proračun želez. proge, ki se bodo gradile v bližnji bodočnosti, proga Rogatec—Krapina in Brežice—Novomesto, zahtevali oprostitev od poštnine za vse Zadrzne zveze in zadrage, kakor se to dovoli Središnji Zemaljski pozajmionici in kakor to ugodnost uživa srbska Zadrzna zveza, zahtevali povišanje ekstenzenčnega minima pri dohodnini na 20.000 dinarjev, predlagali črtanje člena, ki uvaža 2% davek za ročne delavce, črtanje členov, ki zvišujejo zamudne obresti in eksekucijske stroške v slučaju, da se davki pravočasno ne plačajo, črtanje členov, ki vsebujejo dalekosežna pooblastila za naučnega ministra in dalekosežna pooblastila vladni glede carinske tarife. V cilju izenačenja davkov smo predlagali, da se invalidski davek ne zviša in komorski davek pri nas ne vpelje, da se hišna najmarina izednači v celi državi in pobira v iznosu 10% čiste najmarine, da se v zakonu o taksah ukine krivica, katere se je prizadajala glede desetka.

Finančni minister je odklonil vse te predloge, člani vladne večine se niso zmenili za te važne predloge, kljub temu govore in pišejo samostojni demokrati, da samo oni imajo smisel za interese Slovenije. Pri prvem glasovanju v narodni skupščini po volitvah so samostojni demokrati jasno pokazali, da so jim potrebe Slovenije deseta briga, da se niti najmanj ne zmenijo za dane obljube; z mirnim srcem so glasovali za dvanajstine, odobrili mnoge nepotrebne izdatke, odobrili povišanje bremen v Sloveniji za prilično tretjino dosedanjih plačil, neposrednih davkov, če tudi ne dobi Slovenija od novih izdatkov (1.300 milijonov dinarjev v času volitev + 2.000 milijonov dinarjev naknadnih kreditov v bodoče, v celam 3.300 milijonov dinarjev) — prav ničesar.

Sanatorij GRI TOVEC PENZIONAT

PREDVOR PRI KRANJU.

Morska višina 520 m. Edino lepa lega v podnožju alpskih velikih Grintovec in Storič, Jugoslovanska Švica. — Mlečne in odobeline kure (Milch- und Mastkuren). Kopelji na prstem, Solnečne kopelji. Brezkonkurenčno nizke cene. Celo leto odprto; v glavni seziji Danzing Trio-Orchester.

Dnevne novice.

Za svobodo tiska. V nedeljo so se — kakor že znano — vršila v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani protestna zborovanja tipografov, tiskarjev in novinarjev proti osnutku tiskovnega zakona, ki pomeni pravo uničenje tiska in svobodne besede. Tajnik SGRJ (zveze grafičnih delavcev) g. Jošt je na zborovanju v Zagrebu s profesionalne strani izčrpno opisal napake in krivice osnutka tiskovnega zakona. V interesu samih oblastnikov bi bilo, da se politični boji vodijo z idejami in ne z nasiljem. Grafični delavci, ki so se vedno toliko zavzemali za državljansko svobodo, imajo sedaj za nastop proti osnutku tiskovnega zakona še posebej svoje profesij-

nalne in eksistenčne interese. Tiskarniški profesiji se s tem osnutkom nalaga poniževalni posel špijonaže. Tiskarniškim delavcem je bila avtorska in uredniška tajnost vedno sveta, pa bo tudi ostala ter se ne bo kršila napram urednikom in piscem, pa naj si bodo tudi politični nasprotniki. Nekatera določila osnutka pa nalagajo odgovornost za tiskane stvari tudi delavcu ter predvidevajo kazni tudi za delavca, če se pisci ne morejo ugotoviti. Kako pridejo delavci skupaj s tiskarji do odgovornosti za dovršena dela po naročilu? Če bi se ta odgovornost zahtevala, se lahko zgodi, da bodo delavci samo ono tiskali, kar odgovarja njih ideologiji, to je, da bodo uvedli delavsko cenzuro. Tiskarjem se nalaga dolžnost ugotoviti identiteto vsakega naročnika, da ga v svojo rešitev in razbremenitev lahko prijavijo v slučaju preganjanja. Je že prav, da se vsaka tiskovina označi s tiskarno, a to je v vseh slučajih nemogoče po sistemu, ki se danes izvaja. Naj se uvede ameriški sistem šifre, ki bi jo dobile samo one tiskarne, ki delajo v tarifni zvezi z delavci. Tedaj bi se delo ne moglo poveriti tiskarnam, ki nimajo urejenih odnošajev z delavstvom, s posebnim carinskim ukrepom bi se pa moralo onemogočiti, da naši založniki, ki toliko govorijo o patrijotizmu, ob veliki nezaposelnosti domačega delavstva pošiljajo knjige v inozemstvo v tisk. Če se osnutek uveljavi, bodo tiskarji samo to sprejemali v tisk, kar je po njihovem mnenju varno pred preganjanjem, — s tem bo nastala strašna kriza za delavstvo in za podjetja, preganjanje in zatiranje tisk se bo pa vrnil na podzemno delo, kakor nekaj v Rusiji pred revolucijo. — Predsednik delavske tarifne komisije g. Marjanovič je rekel: »Mesto da se pošiljajo knjige na mednarodno razstavo v Firenco, naj bi se raje poslal tja odtiskan in na razne jezike preveden vladni osnutek tiskovnega zakona kot dokument naše civilizacije.« — Poleg ministrstva prosvete imamo silno množico nepismenih ljudi in z osnutkom tiskovnega zakona se dela silna tema, katero pa hoče delavstvo v prvi vrsti prebiti in razpršiti. Tudi o socialni politiki in o zaščiti dela in delavstva se ne da govoriti. Ko je drugod volilna doba najboljša konjunktura za tiskarsko delo, je bil pri nas tisk tako pteganjan in tlačen, da je od 5000 tipografov v državi danes še vedno 500 brezposelnih, nevštevši drugovrstnih delovnih moči, ki so vsled zatiranja listov izgubile zaslužek.

O predavanju mariborskega velikega župana v Beogradu je objavil »Slovenec« poročilo iz Beograda, ki pravi med drugim: Veliki župan mariborske oblasti dr. Pirkmajer je imel v pravniškem društvu v Beogradu javno predavanje o oblastni samoupravi. To predavanje je postavilo ugled slovenskih pravnikov v očeh srbijanskih kolegov v slabo luč. Debata, katere se je razvila po predavanju, je bila za dr. Pirkmajerja porazna. Prvi se je oglašil k besedi kot kritik njegov srbski kolega, ki je izjavil, da je današnje predavanje brez kritične vsebine, ker se je predavatelj umejil na razlago ustave in zakonov, svojih predlogov pa ni utemeljil z argumenti. Dvomi, da se je Pirkmajer učil samoupravnih naukov drugih narodov, na primer naroda angleškega. Vidi se, da ni čital tozadevnih del Slobodana Jovanovića, ker sicer ne bi mogel priti do takih predlogov, kakor na primer, da naj vršijo eksekutivno službo oblastni organi, državni uradniki. Glede Pirkmajerjeve trditve, da ima veliki župan po zakonu pravico inhibiranja nad oblastnimi odbori, je kritik poučil Pirkmajerja, da ima oblastni odbor dva delokroga: samostojnega in prenešenega. Samo glede prenešenega delokroga ima veliki župan pravico inhibiranja, kar se pa tiče samostojnega delokroga, sme sklop odbora suspendirati le, ako je nasproten zakonu, toda definitivno odločbo v takem sporu izreče državni svet. To bi bil moral povedati tudi veliki župan dr. Pirkmajer. — Ne morem razumeti, je dejal kritik, da je Pirkmajer v svojem predavanju označil naredbe oblastnega odbora kot zakonodajno delo zakonodajne avtonomije, dočim je jasno, da gre tu le za administrativne odredbe na podlagi zakona. Takih hib in netočnosti ne bi smel pravnik zagrešiti v znanstvenem predavanju v društvu pravnikov. To bi bil argument za oštarijo v pozni nočni uri. — G. veliki župan je govoril neko mešanico, ki ni bila ne srbsčina ne slovenščina. Srbi so dejali, naj bi govoril rajši slovenski. Za njim je nastopil dr. Vošnjak, ki je vzbudil veliko začudenje prisotnih, kako more pravnik v znanstveni debati tako govoriti. Dr. Vošnjak je namreč tudi povedal, da je dr. Pirkmajer v Mariboru via facti že ustanovil samoupravo brez volitev!

V znamenju miru? Po sestanku novoizvoljene narodne skupščine doživljamo mladane dnevno razočaranja. Radičevci so se izjavili za kralja, obrambo vidovdanske ustave in za vojaško službeno dobo do smrti vsakega Jugoslavana, ki je moškega spola. Komaj so se te izjave Radičevcev nekoliko polegale, že prihajajo Frankovci in silijo pred Radičem pod Pašičevo brado. — Slovenska Žerjavova orjuna je slavila na cvetno nedeljo v Zagorju razvitje svojega prapora. Pred slavnostjo sta poročala »Narod« in »Tabor« o grozni klero-komunistični zaroti, ki bo ob priliki razvitja orjunskega prapora v Zagorju prelivala kri najčistejših jugoslovanskih nacionalistov. Po poročilu »Naroda«, »Tabora« in »Jutra« se je doigralo slovesno razvitje orjunskega prapora v Zagorju povsem in proti pričakovanju mirno. »Tabor« od dne 7. t. m. beleži, da so bili vsi orjunaši, ki so prisostvovali zagorski slavnosti, ozaljšani s simbolom miru — z oljčnimi vejicami. S tem mirovnim znakom okinčana orjuna se je razpostavila pred krivko v Zagorju in v slavnostnem govoru je največji orjunski nasilnež gospod Kranjec prožil roko delavcem! Radičevci za kralja, ustavo in vojsko; avstrijanti in madžaroni Frankovci za Pašičev velesrbski centralizem; orjuna prihaja v delavske kraje ne kot doslej oborožena z revolverji, bombami itd., ampak okinčana z oljčnimi vejicami... Jugoslavija bo menda

res letos obhajala vstajenje v znamenju miru in bratskega sporazuma?!

Pivkova pisanka našim slovenskim orožnikom. — Med povišaniami davki in drugo policajdemokratsko kramo je prinesel dr. Pivko tudi našim slovenskim orožnikom še prav posebno pisanko. Na sam veliki petek mora odriniti iz mariborske oblasti v Skoplje in v Makedonijo 47 slovenskih orožnikov, z njimi vsi oni poveljniki orožniških postaj, ki niso oženjeni. Kot zamejci za slovenske orožnike dobi mariborska oblast 15. aprila 31 srbskih žandarjev.

Veroučitelji, pozor! Veliki župan vabi veroučitelje dušne pastirje, učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddaljene otroke in nestalno nameščene učiteljice ženskih ročnih del, naj predložijo vsaj do dne 18. aprila 1925 prijave za nagrade in potnine (vsako na posebnem polju) v smislu razglasa Višjega šolskega sveta v Uradnem listu št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo eno razdobje, to je čas od dne 1. januarja do 31. marca 1925. Veroučitelji naj pošiljajo prijave naravnost Računovodstvu delegacije ministrstva financ, odsek za ljubljansko in mariborsko oblast, vsi ostali pa potom sreskih šolskih referentov na velikega župana.

Tretji red sv. Frančiška. V sredo, dne 15. aprila 1925 bo mesečni shod skupščine duhovnikov ob pol 5. uri zvečer. Referat o znamenitih božjepotnih krajih v Italiji, zlasti o rojstnem mestu sv. Frančiška.

Novinar Milan Plut umrl. Včeraj je umrl v Ljubljani novinar Milan Plut, član uredništva »Jutra«. Pokojni se je rodil leta 1884 v Beli Krajini in je že kot dijak gimnazije odšel v Srbijo, da dela za jugoslovansko idejo sploh in posebej še za zblizanje Srbov in Slovencev. V Srbiji se je preživljal kot novinar in sodeloval je pri »Slovenskem Narodu« kot balkanski poročevalec. Leta 1910 se je preselil iz Beograda v Ljubljano, kjer je začel izdajati dnevnik »Jutro«. Ko je moral ta list prenehati, je sodeloval v uredništvu »Dneva« in poročal raznim beograjskim listom o razmerah v Sloveniji. Ob izbruhu svetovne vojne je bil interniran, pozneje pa uvrščen v 97. pešpolk, kjer je dosegel čin rezervnega oficirja. Ob razpadu avstrijske armade je v Ukrajini zbral svoje rojake-vojake ter jih repatriiral. Ko se je ustanovilo »Jutro«, je postal član redakcije in je začel tudi s podružnico v Mariboru. Mnogo je delal tudi v Udruženju rezervnih oficirjev. Med tovariši je bil priljubljen. Naj v miru počiva!

Zanemarjenje šolstva na Hrvaškem. Hrvatski listi se tožijo, da na deželi čimdalje bolj propada ljudsko šolstvo. Mladina, ki zahaja v ljudske šole, se dosti slabše poučuje, nego v časih pred vojno, dasi tudi takrat hrvatsko šolstvo ni bilo na višku. V mnogih krajih primanjkuje učnih moči, tako, da se morajo šole zapreti. Otroci ostanejo ali brez pouka ali pa morajo hoditi po več ur daleč v šole, ki so tako prenapolnjene. Učiteljski naraščaj je strašno slab, največ po krivdi uprave, ki je brezvestnim preganjanjem pregnala mnogim veselje do tega poklica.

Beograjski vodovod. Največjo skrb tvori za beograjsko mesto pitna voda. Danes porabi Beograd dnevno 16 tisoč kubičnih metrov vode, dočim je rabila leta 1913 le 7 tisoč. Ker so ostale vodovodne naprave še stare, potreba vode pa raste, mora občina od leta do leta svoj vodovod izpopolnjevati in pridobivati nove vrelce, da zadosti potrebi. Pitno vodo dobiva danes Beograd še v glavnem iz starih vrelcev v Makšiču, kjer se črpa voda iz 22 vodnjakov, ki so globoki po 30 metrov. Na jako primitiven način se tu vodo filtrira ter s pomočjo sesaljk pritiska v rezervoar na »Smederevski gjermi«. Ker pa se s to vodo oskrbuje le del mesta, so po vojni pričeli porabljati tudi vodo iz Save. Na modernih pripravah se filtrira dnevno 5000 kub. metrov savske vode, katera po filtriranju ne zaostaja nič za navadno pitno vodo iz studencev. Vodovodno omrežje Beograda znaša za pitno vodo 132.576 metrov, za vodo za polivanje cest pa 19017 metrov. Ker vode še vedno nedostaja, je pričela občina s kopanjem novih velikih vrelcev, vodovodne naprave pa bo dobavila Nemčija na račun reparacij.

Tihotapljenje kokaina. Beograjska policija je v Pančevu odkrila družbo, ki se peča z živahnim tihotapstvom nevarnega strupa kokaina, katerega je razprodajala po Zagrebu, Beogradu, Novem Sadu in po mestih v Vojvodini. Policija je našla tudi precej neprodanega kokaina, vrednega okrog 200 tisoč dinarjev. Vodja tihotapcev je neki ruski begunec, tihotapci so pa večinoma inozemci. Kokain so dobivali v Avstriji ter ga uvažali skozi Kolibor.

Kolobanje na naša predstavništva v inozemstvu poslanih vlog. Ministrstvo za zunanja dela je obvestilo Trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani, da mu dohajajo od posameznih kraljevskih predstavništev v inozemstvu pritožbe, da se na nje obrača veliko število trgovskih firm s prošnjo za pojasnilo o uvozu in izvozu raznih predmetov, o pogojih za licitacije, dobave itd., a svojih vlog, sploh ne kolkujejo ali pa nezadostno. Da bi se to še naprej ne dogajalo in bi s tem na eni strani ne trpela škode državna blagajna, na drugi strani pa bi pospešilo oddajanje zahtevanih pojasnil in s tem tudi trgovske stike med našo kraljevino in inozemstvom, je ministrstvo naprosilo zbornico, da interese opozori, da svoje, na naša predstavništva naslovljene vloge pravilno kolkujejo, ker je le na ta način mogoče, da bodo redno dobivali zaprosena pojasnila.

Borza. Devize na zagrebški borzi notirajo: Dunaj 8.62—8.82, Berlin 1467.5—1482.5, Italija 250.70—253.70, London 295.03—298.03, Newyork 61.23—62.23, Paris 3.15—3.20, Praga 182.25—185.25, Švica 1189—1199. — Valute: dolar 61.50, francoski frank 3.18, čehoslovaška kruna 1.83, švicarski frank 11.94, avstrijski šilling 8.72,

nemška marka 14.75 din. Na cunjski borzi notira dinar 8.40 centimov.

Šmarnice za leto 1925. Najpozneje do 15. aprila t. l. izidejo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru šmarnice »Marija, moja ljubezen«, ki jih je sestavil vlč. g. župnik dr. Ivan Žagar. Na mičen način opisujejo, zakaj moramo Marijo ljubiti in pa tudi, kako Marijo ljubimo prav. Cena listni knjigi je s poštino vred 21 din.

Jeklene valjčne zastore ter vsa ključavničarska dela izvršuje ter se priporoča za cenjena naročila ključavničarstvo Avgust Martinčič, Ljubljana, Rimska cesta 14. — Glej današnji inserat!

V skalovju „svobode ali smrti“.

Albanski, bolgarski in macedonski ustaši, ki toliko vznemirjajo južni del naše države, padajo eden za drugim. Kakor so življenje svojih nasprotnikov postavili na nizki kurz, tako jim zapadajo tudi lastne glave po najnižjem kurzu. V Bolgariji in Albaniji je že na dnevnem redu, da se ubijajo razni »vojvode«, politiki in ustaši kar po vrsti eden v spopadih z nasprotniki, drugi vsled tekme in razprtij z dosedanjimi prijatelji, tretji pa iz zasede, po najetih morilcih itd., često iz čisto nerazumljivih razlogov.

Končno je prišel tudi na vrsto znameniti kačak ali hajduk Bajram Cur. Najprej je albanska vlada iz Tirane javila njegovo smrt, potem so pa tudi naše oblasti iz južne Srbije to vest potrdile. Vesti o Bajram Curovi smrti so se že večkrat razširile, potem se je pa vedno izkazalo, da ima Bajram Cur na Paštrik-planini, ki tvori nadaljevanje Prokletija-gorovja južno od Djakovice proti Prizrenu, zveste prijatelje, ki ga skrivajo cele mesece. Tokrat se je pa izkazalo, da je Bajram Cura ravno na Paštrik-planini doletela smrt.

K popularnosti Bajram Cura od Kosovega navzdol ob albanski meji in daleč tja po Makedoniji so mnogo prispevali naši nesposobni, koruptni in strankarsko zagrizeni oblastni organi po južni Srbiji. Nedolžne in poštene ljudi so samo radi tega, ker so bili strankarsko nasprotni ali celo samo nedostopni, ovajali in preganjali kot pomočnike (jatake) hajduka Bajram Cura in iz tega krivičnega in blaznega postopanja je sledilo, da je mnogo krivično preganjanih res začelo podpirati hajduštvo.

Na prorokovanje revolucije v Srbiji so dali Arnavti Bajram Curo »beso« — krvno prisego, da ne bodo proti njemu ničesar sovražnega počeli in da ga smatrajo kot svojega gosta — kot svojega človeka. — Arnavt »beso« drži do pičice, dokler je ne — prekliche. Najbrž se je ta »besa« sedaj začela preklicevati in tako je Bajram Cur našel svojo smrt tam, kjer je bil doslej najbolj varen. To je že ugotovljeno, da je k njegovi smrti največ pripomogel neki Mehmed Mali, ki je bil poprej njegov pomočnik in zaveznik, potem pa član čete že tudi ubitega hajduka Azim Bejte.

Barjam Cur je bil star že okrog 70 let in je bil rojen v Dukadlini, pokrajini, ki je bila tedaj na pol pod staro Srbijo, na pol pa pod Albanijo. Kot mladenič je služil v turški vojski, pozneje se je pa priključil albanskim upornikom proti turškemu sultanu. Kmalu je bil na čelu ustašev ter je dosegel s severnimi albanskimi plemenimi velike uspehe. Turška vlada ni hotela žrtvovati preveč svojih ljudi v boju z Arnavti in se je rajši začela pogajati z Bajram Curo. Albanci so dobili neke koncesije, Bajram Cur je pa postal žandarski polkovnik ter je svojo revolucionarnost za to čast in za denar odvrnil od Turkov ter jo naperil proti Srbom, ki so tedaj svojo zemljo osvobodjevali od Turkov. Znani Isa Boljetinac je bil nekda v ustaji proti sultanu njegov tovariš, potem sta pa prišla večkrat navzkriž in zopet skupaj. Po sklepu svetovne vojne je osnoval Bajram Cur revolucionarni ali hajduški »kosovski komitet« in — kakor že rečeno — ima slaba uprava v južni Srbiji veliko krivde, da se je ta hajdučija v južni Srbiji sploh začela, toliko časa izdržala ter da je imela od prebivalstva kolikor toliko direktne in indirektne podpore.

Prejšnja Fan Nolijska albanska vlada je Bajram Cura kot zelo važno osebnost severne Albanije tolerirala ter mu izrekla tudi priznanje, Bajram Cur jo je pa zato branil pred pristaši Ahmet-bega. Ko je Ahmet beg le zmagal in prišel na površje, so se vsi njegovi nasprotniki, ki so izšli iz boja, razbežali, Bajram Cur je pa ostal ter je v svojem starem skrivališču na Paštrik-planini, v votlini, ki jo je sam krstil »skala svobode ali smrti«, čakal na prilžnost masčevanja. Med tem so se pa udeleževali razni, nam nepoznani in nepojmljivi motivi hajduške miselnosti in politike in Bajram Cur, preganjan in izdan se je po domnevanju in znakih sam ustrelil.

Hajduška kri in strast sama je rešila našo državo Todora Aleksandrova, Azim Bejte, Bajram Cura, a kako dobro bi šele bilo, če bi imeli povsod in tudi ob bolgarski in albanski meji dobro in kulturno upravo.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Poročilo župana.

Nekateri občinski svetniki so vložili predlog, da se mora pred vsako sejo dostaviti občinskim svetnikom dnevni red in da se seje odsekov naznanijo članom tri dni pred vršitvijo. G. župan odgovarja na ta predlog, da se dnevni red že itak dostavlja, seje odsekov pa je težko preje objav-

ljati. Dr. Jerovšek nasvetuje, da naj se dostavi dnevni red 10 dni pred sejo, tako da se bodo tudi člani odsekov pripravili na odsekovo sejo. Po kratki debati preide župan na svoje poročilo: Netranje ministrstvo zahteva, da mora občina nabaviti nove pečate z državnim grbom, katere mora porabljati na aktih poleg podpisov občinskih zastopnikov. Hipotekarna banka ponuja sedaj posojilo, katerega pa dobi občina drugje pod ugodnejšimi pogoji.

Poročilo odsekov.

I. o d s e k : Pododbor I. odseka je skupno z delegati magistratnih uradnikov dovršil redakcijo službene pragmatike. Glede plače se je odsek zjedini, da obstoji iz fiksne osnovne plače, združene z raznimi dodatki in iz gibljive draginjske doklade, koje višina se določa vsako leto. Predlogi za spremembo pragmatike se naj za sejo občinskega sveta podajajo pismeno. — Telovadno društvo »Sokol« bi rado dobilo za letno telovadišče prostor v Ljudskem vrtu, katerega ima sedaj v najemu »Rapida« od Olepševalnega društva. Da se razčisti končno razmerje med občino in Olepševalnem društvu, se pozove »Rapida«, »Sokola« in Olepševalno društvo, da se domenijo glede uporabe prostora, o končni dodelitvi pa bo sklepal občinski svet.

III. o d s e k : Novi regulacijski načrt Jože Vošnjakove ulice se zavzre in ostane pri starem. — Fala poroča, da naj se mestno kopališče elektrificira. Občina bo vprašala strokovnjake, ali bi električni obrat bil cenejši od takega, kakor ga namerava občina v kopališču inštalirati. — Občina bo vložila prošnjo, da naj se v Mariboru postavi obmejni kolodvor in da se uvedeta nova vlaka med Mariborom in Gradcem ter med Mariborom in Prevaljem.

IV. o d s e k : Prodajo se razne stavbne parcele pod običajnimi pogoji. — Zamudne obresti se na predlog mestnega knjigovodstva zvišajo na 10%, znižajo pa se opominski stroški od 4 na 2%. Pred opominom pa mora mestno knjigovodstvo poslati stranki opozorilo. — Kopališče na Dravi ostane še nadalje v najemu občine za 250 din. letno, ker lastnik ni bil zadovoljen s povišanjem, kot ga je nudila občina. — Mariborska občina se je informirala v Zagrebu, kako so tam dosegli povišanje najemnine za vojašnice. Zagrebška občina je odgovorila, da je povišana kronska najemnina na dinarsko, obenem pa erar vrši razna popravila, za kar da občina na razpolago material. Poročevalec omenja, da bi občina že lanskega leta lahko dosegla povišanje njemnine, ker je vojaška oblast na to pristala z motivacijo, da jo naj odmeri stanovanjsko razsodišče. Ker pa socialisti takrat niso privolili, da bi občina plačala stroške razsodišča, je ostalo pri stari najemnini in občina je zaradi malomarnosti socialistov izgubila sigurnih 90.000 din. — Mestna realka prosi za razne inštalacije; radi pomanjkanja sredstev se ji ne ugodí. — Za loterijo Doma ubogih kupi občina 20 srečk. — Dijaškemu podpornemu društvu v Ljubljani se da podpora 1000 din., Protituberkulozni ligi v Mariboru 2000 din., ostalim prošnjam za podporo se pa ne ugodí. — Mestnim delavcem se plačajo državni prazniki.

Dnevni red javne seje je bil s tem izčrpan in ob 8. uri se je pričela tajna seja.

Gospod Viljem Weixl na zahrbtnem delu. Predsednik mariborskega trgovskega gremija Weixl ne more pozabiti blamaže, katero si je sam pripel za klobuk ob priliki zadnjega gremijalnega občnega zbora, ko je tiščal v žepu nezaupnico za Jelačina ml., a ni upal z njo na glasovanje. Sedaj roma gospod Weixl okrog pri mariborskih trgovcih z neko polo in pobira podpise za pismeno nezaupnico g. Jelačinu. Od več trgovcev je moral oditi z dolgim nosom brez podpisa, ker je pretežna večina mariborskih trgovcev za popolno depolitizacijo gremija kakor jo hoče gospod Jelačin. G. Weixlu povemo: Pismena nezaupnica bo za Weixla ravno za pisanko — blamaža prvega stopena!

Umivanje nog letošnji veliki četrtel. Ta sveti obred bo naš prevzvišeni vladika izvršil v mariborski stolnici pri naslednjih dvanajstih starcih, katerih imena so: Jakob Mahajnc 86 let star, Anton Konečnik 75, Jožef Šerbela 75, Janez Berglez 77, Jurij Gorjup 71, Jakob Škofič 74, Janez Karmel 72, Janez Drevenšek 63, Filip Rodošek 80, Filip Suntner 80, Štefan Feigl 63 in Matija Zmavec 68. Skupna starost imenovanih »apostolov« znaša 884 let.

»Pedagoški teden« v Mariboru. Pedagoško-didakt. krožek v Mariboru priredi v času od 11. do 16. maja t. l. pedagoški teden, kjer bodo razni predavatelji razpravljali o reformi našega šolstva. 1. Gonilne sile šolsko-reformnega gibanja. (G. Šilih.) 2. Reforma osnovne šole. (M. Senekovič.) 3. Reforma meščanske kot enotne nožje srednje šole. (Fr. Fink.) 5. Reforma srednje šole. (Iv. Fava.) 6. Reforma učiteljske izobrazbe. (Dr. Fr. Žgeč.) 6. Reforma nadaljevalnega šolstva. (D. Humek.)

Ograje ob cestah. V zadnjem času je bilo ustavljeno delo več posestnikom, ker so le-ti postavljali nove ograje ob cestah brez potrebnega dovoljenja. Zato opozarjamo, da je potrebno ne samo za postavitev novih ograj, temveč tudi za nadomestitev starih z enakimi ali drugimi novimi stavbno dovoljenje od strani mestnega magistrata. Pozivljamo vse prizadete, da se ravnajo natančno po tozadevnih predpisih v izogib raznih neljubih posledic. — Izvedeli smo tudi, da pregleduje mestni stavbni urad vse ograje in plote v mestu in se bode moralo one, ki ne odgovarjajo veljavnim stavbnim predpisom, nadomestiti z novimi. Upamo, da bo mestni stavbeni urad v interesu lepega lica mesta prav rigorozno postopal.

Zdravniško društvo v Mariboru. Za leto 1925 izvoljeni odbor Zdravniškega društva v Mariboru se je sledeče konstituiral: Predsednik dr. Jankovič Franc, zdravnik v Mariboru, podpredsednik: dr. Bergmann Richard, okrožni zdravnik v Zalcu, tajnik dr. Pestotnik Fr., sekundarij bolnice v Mariboru, blagajnik dr. Marin Vil-

Ko, železniški zdravnik v Mariboru,, knjižničar dr. Čer-
nič, primarij bolnice v Mariboru, odborniki: dr. Robič
Hugon, primarij bolnice v Mariboru, dr. Klesinc Anton,
okrožni zdravnik, Pragersko, dr. Ipavic Karl zdravnik v
Mariboru, dr. Marinič Franc, zdravnik v Mariboru, na-
mestniki dr. Drasch Vincenc, zdravnik v Mariboru, dr.
Justin Matej, zdravnik v Mariboru, revizorji dr. Dernjač
Otmir, zobozdravnik v Mariboru, dr. Jurečko Ivan, viš-
ji okrajni zdravnik v Mariboru.

Za ekscuzijski fond maturantov državne srednje
šolske šole v Mariboru so med drugimi dobrotniki
prispevali: Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani
1000 D, Posojilnica v Narodnem domu v Mariboru
300 D, »Ekonom« osrednja gospodarska zadruga v Ljub-
ljani 500 D, Celjska posojilnica in Josip Rosenberg v
Mariboru vsaki po 250 D. Srčna hvala. Posnemajte! —
Odbor.

Državna borza dela v Mariboru ostane v soboto dne
11. aprila t. l. vsled splošnega snaženja prostorov za
branke ves dan zaprta.

LISTEK.

Slike iz Balkana.

(Dalje.)

Po vsej sili za poslanca.

Kakor znano, se propadli kandidat Jakov Aleksič ni
dal poprej iz skupščine, dokler ni posredoval sam Gospo-
dar. Misli in želje po poslanskem mestu pa ni opustil.

Takoj po otvoritvi skupščinske seje se javi poslanec
Krstov:

»Prosim, da se mi dovoli prebrati pismo, katero sem
danes jutraj prejel od Jakova Aleksiča iz Drobjaka.«

»To pismo se ne more čitati«, pravi predsednik.

»Zakaj neki ne?« vprašuje Krsto.

»Ne delajte ljudje tako, če Boga poznate! Jaz ne vem,
kakaj nočete nikdar slišati o Jakovu ter ste vsi nad njim,
kakor nad belo vrano«, zakliče poslanec Čelebič.

Nastane prepir in končno začne po volji večine posla-
nec Krsto čitati Jakovo pismo:

»Dragi in lepi moj brate Krsto! Včeraj sem zvedel, da
je umrl poslanec Vaso Pajovič in tako, dragi moj brate,
če te kaj misliš na mene, predlagaj skupščini, da mene po-
kliče za poslanca mesto pokojnega Vasa. Pa hitro to na-
pravi, da mesta kdo drugi ne zagrabi. Povej jim, kakor že
veš, da sem bil vedno med prvimi v bojih in da imam sa-
mo nesrečo s tem mandatom. Vse to, dragi moj Krsto,
zaklinjam te Bogu in sv. Vasiliju, razloži v skupščini ter
poišči še druge, ki so z nama pobijali Turke, da me na-
pravijo za poslanca. Ko me izberete, mi pa pošljite tele-
graf in jaz vzemem takoj pot pod nogo. V smislu zakona
in politike Tvoj drug Jakov Aleksič.«

Evo bratje, tako piše Jakov in jaz vam tu povem, da
sem zanj in da ga priznam kot poslanca.«

Djuro Drecun: »Jakov je pa pisal tudi skupščini in tu-
di to pismo naj nam sekretar prečita!«

Tajnik Petrovič res čita Jakovo pismo, ki se glasi ta-
ko-le:

»Narodni skupščini na Cetinju. — Čul sem, da je umrl
poslanec Vaso Pajovič, Bog naj mu dušo prosti! Govori se
pa, da misli skupščina poklicati na njegovo mesto nekega
drugega Črnogorca. Če je že tako, naj si izbere mene. Ko
sem pretečenokrat izgubil mandat, mi je rekel Gospodar,
da bom ob pravi priliki zopet izbran za poslanca. Evo, pri-
lika je tukaj in če mislite na mene, izberite me sedaj ali
pa nikoli! Dvanajst turških glav sem posekal, pa če bo zo-
pet vojna, bom zopet svoj meč v krvi namakal. Od ordenov
imam doslej: Danilov križ, Obiličev medaljo, medaljo za
hrabrost, spominsko medaljo, križ sv. Djordija in pa ono
rusko malo, na kateri piše: »Ni nama, ni vama« (v resnici
pa je stalo na teh medaljah: »Mi vam, vi nam.«) To, kar
sem rekel, je živa resnica. Če me izberete za poslanca, pa
pošljite telegraf za mene na trgovca Lazarja v Savniku, ker
ga tam najlažje dobim, ko kupujem rakijo, kavo in vse še
drugo potrebno za hišo. V smislu ustave in zakona vladi
in skupščini ponižen Jakov Aleksič.«

Poslanec Tomovič: »To je, bratje, vse lepo in čisto,
kar je Jakov napisal. Priznajmo ga za poslanca, pa konec
besed.«

Poslanec Ramovič: »Jaz tudi pravim, naj ga priznamo
vsaj za en mesec ali pa dva, potem se bo pa že drugače
uredilo, če bo potreba.«

Poslanec Čelebič: »Bogami, bratje, če bi živel pokojni
Vaso, on bi sam prvi glasoval za Jakova, s katerim je sku-
paj sekal turške glave. To ne gre, da se mi toliko prepira-
mo. Jakov naj bo poslanec in konec!«

»Jaz glasujem za Jakova — jaz tudi — jaz tudi«, vpi-
jejo vsepovprek stari poslanci in še ob zaključku seje orijo
klici: »Živijo Jakovi!«

Druge važne stvari in ponovno Gospodarjevo posre-
dovanje je preprečilo Jakovo poslansko.

Budžet.

Prvi dan proračunske razprave je potekel takole:

Poslanec Ramovič vpraša finančnega ministra: »Pro-
sim g. ministra financ, da mi odgovori, kdaj bo prišel v
skupščino Budžet in kje se on sedaj nahaja. To vprašam
radi tega, ker so po Črnigori o njem vse mogoče govori.«

Vukotič, finančni minister, odgovarja: »Budžet še ne
pride pred skupščino, a ko bo pripravljen, se takoj postavi
na dnevni red.«

Poslanec Drecun: »Jaz sem, bratje, tudi čul, da se o
Budžetu mnogo govori po Črnigori. Slišal sem, da sta se
Budžet in Ustava nekaj sporekla radi onega denarja, ki
nam ga Rusija pošilja. Tako sta si navskriž, da ne govorita
več. To je vse, kar sem slišal, več pa, bogami, ne vem.«

Vuko Jankov: »Jaz sem pa celo slišal, da ta nesrečni
Budžet ni Gospodarju po volji in da je Gospodar proti Bud-
žetu. Radi tega pravim, naj se Budžet takoj pokliče, da
pride tu v skupščino na lep način, če hoče, če pa noče,
naj se ga pa s silo privede, da bomo vsaj enkrat videli, kaj
pravzaprav hoče v naši državi.«

Poslanec Vlahovič: »Pred 10 dnevi sem že čul, da ta
gospod Budžet potuje po Črnigori in da pravi, da je prišel
iz Rusije. Dva dni se je zadržal v Kučah in Bratonožicah,
potem je pa odpotoval v Vasojevič. Tu je, kakor se pripo-
veduje, prenočeval pri enem od najhujših klubašev« (Klu-
baši so bili opozicija proti kralju Nikiti in nekaki tedanj
»protidržavni elementi.«)

Poslanec Krivokapič: »Meni je pa nekdo pravil, da je
s svojimi očmi videl tega Budžeta na sejmski dan v Nik-
siču, da nekaj tajno razgovarja z glavnim klubašem Miču-
novičem.«

Poslanec Čelebič: »Tako mi Boga, jaz verjamem, da
bo tako, kakor se govori, zato pa prosim vlado, naj takoj
razpošlje telegraf na vse oblasti v državi, naj Budžeta pri-
mejo, kjerkoli ga najdejo in potem z močno stražo ripe-
ljejo tu sem v skupščino. To se mora takoj zgoditi, da se
enkrat pogledamo iz oči v oči. Ali je tako?«

Poslanci so silno razburjeni, vsi povprek govorijo, —
predsednik zveni, traja pa še precej časa, predno se iz
hrupa sliši glas mitropolita Mitrofan, ki pojasnjuje: »Po-
slušajte vendar! Prosim vas — to vendar ni tako — budžet
je knjiga, kakor evangelij, nekaj pisanega in ne človek,
kakor vi mislite!«

Poslanec Drecun vpije: »Kaj boš tu nekaj mešal. Če
bi bil knjiga, potem bi se pa imenoval pesmarica, evangelij
ali tako nekako. Jaz pa doslej v Črnigori še nikdar nisem
slišal imena budžet.«

»Tudi pri nas v Vasojevičih ni tega imena, imamo sa-
mo nekega Šabana Budžo, a ta se ne bavi s politikom«, pravi
vasojeviški poslanec Tomovič.

»Tudi pri nas ni takega imena in človeka«, pojasnjujejo
poslanci iz raznih drugih krajev.

Razburjenje se je končno le toliko poglobilo, da je fi-
nančni minister lahko pojasnil, da budžet ni kak klubaš ali
nėvaren človek druge vrste, ampak da je to navadni spisek
državnih dohodkov in izdatkov.

Ker se poslanci-junaki niso hoteli odreči zadnji bese-
di, je nazadnje še predlagal poslanec Ramovič:

»Prosim, da se da budžetu drugo ime, ker to ime, ki
ga sedaj ima, ni naše črnogorsko ime, ampak neko tuje in
se mi lahko zmotimo, da bi morali plačati še globo. Naj
mitropolit tega nesrečnega budžeta po našem prekrsti, da
drugič ne bo spet kake pomote.«

»Beg Gutenberg.«

Že parkrat imenovani klubaši so bili nekaka opozicija
proti Gospodarjevi vladi.

(Dalje prihodnjič.)

Na prodaj: Usnjeni jopič, smoking, moške obleke, dam-
skostumi, letne obleke, krasna birmanska oblekca, blu-
ze, otročji plašči, obleke za dečke, jumperji, čevlji
slamniki, zastori, ročna dela, vaze, kipi, usnjeni kor-
čeg, ročne taske, štelaze, ure, nastvki in drugo. Man-
bor, Aleksandrova cesta 24, pritličje. 147 3—

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Sl-
venska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolf-
ulica št. 1—1.

Jugoslovanska hranilnica in po- sojilnica r. z. z o. z

v Mariboru, Frankopanova ulica 2

vabi na

IV. redni letni občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 19. aprila 1925, ob pol 9. uri d-
poldne v prostorih g. Bernkopf, Frankopanova ulica št. 11

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega odbora.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o računskem zaključku za leto 1924.
4. Volitev upravnega odbora in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V slučaju, da občni zbor ob napovedani uri radi pr-
male udeležbe ne bi bil sklepčen, se vrši v smislu čl. 3
zadružnih pravil eno uro pozneje na istem mestu in
istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen o
vsakem številu navzočih zadružnikov. 14

Upravni odbor.

: Priložnostni nakup

Hiša v Aleksandrovi cesti 44, čista, blizu kolodvor-
trinadstropna, v lepimi trgovskih prostorih, veliko dv-
rišče s poslopjem, kletmi in

posestvo

v Krčevini pri Mariboru tik ceste poleg tovarne. W-
gerer, okoli 4% orala, med temi 3 orale vinograda, go-
poska hiša z gospodarskim poslopjem, lepi tovarniški
prostor z napravo za motorje se prodaja. Pojasnila da-

Ferdo Rogač,

Maribor, Franciškanska ulica 17.

Širite „Našo Stražo“

Pomladanska prodaja po izredno nizkih cenah!

Moške srajce bele od 48 D naprej, moške srajce modne
od 50 D naprej. Delavsko peril: spodnje hlače, kravate,
ovratniki, naramnice, nogavice, žepne rute, dežniki,
palice, nahrbtniki, oprema za turiste itd. Flor nogavice
v vseh modnih barvah po 27, 28, 36, 42 D itd. Modni
svileni traki za klobuke, Drobnina, galanterija, parf-
umerija, igrače itd. Vse potrebščine za krojače in šivilje!

Cene brez konkurence!

GASPARI & FANINGER

26 Aleksandrova MARIBOR Aleksandrova 26

Velika zaloga

vs-h vrst čevljev za
strapaco, lov in pro-
menado.

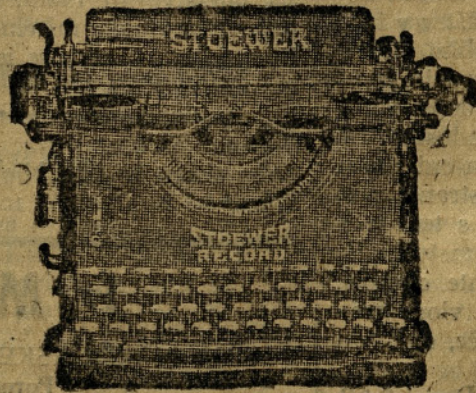
Ia gojzerci
(hribovski čevlji)

Ia zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najbolj-
še ročno delo!

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni
moderni brzo-pisalni stroj. Večletno
jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj
sedanjosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmno-
ževalnih strojev. Hektografski zviti, barvni trakovi, ogljeni in povišeni
papir vedno v zalogi.